

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ

(оглядова довідка за матеріалами преси,
Інтернету та неопублікованими документами
за жовтень 2016 року)

14 жовтня, у день свята Покрови Пресвятої Богородиці та День Українського козацтва, рядом культурно-мистецьких заходів було відзначено День захисника України. У Києві, в Національному палаці мистецтв «Україна», відбувся концерт за участі оперних та естрадних зірок В. Лук'янець, І. Бобула, В. Степової, Ф. Мустафаєва та інших, а також провідних музичних колективів. А на столичному Майдані Незалежності пройшов святковий концерт військових духових оркестрів, серед яких Зразково-показовий оркестр ЗСУ, оркестр почесної варти Окремого полку Президента України, оркестри військових вузів, оркестр 101-ої окремої бригади охорони Генерального штабу ЗСУ.

Документальний перформанс «Я ветеран», присвячений темі фізичної реабілітації та психосоціальної адаптації ветеранів, було представлено в Києві за участі 11 військових АТО й Оркестру почесної варти Окремого полку Президента України. Захід організували команда культурної дипломатії МЗС, ГО «Побратими», соціальний мультимедійний проект ТСН, журнал VIVA «Переможці», засновниця «Театру переселенця» Н. Ворожбит, художниця Д. Кольцова, звукорежисер Є. Байтлер та режисер К. Кляцкін.

А в Українському фонді культури відбувся круглий стіл «АТО в літературі й на екрані». Його учасники – письменники, кіномитці, видавці, працівники Адміністрації Президента та Державного комітету телебачення і радіомовлення України, благодійних організацій та інші.

З нагоди свята у містах України було організовано численні тематичні виставки. Так, у Києві, на Михайлівській площі, розгорнуто експозицію «Воїни. Історія українського війська», підготовлену Українським інститутом національної пам'яті. В її основі – 20 розповідей про історію військових формувань на теренах України: світлини, що супроводжувались інформацією про військові організації, найвідоміші битви. Виставку творчих робіт учасників бойових дій на сході України під назвою «Мистецтво проти війни» було відкрито у Будинку княгині Уварової в смт Ворзель Київської області з ініціативи Ліги ветеранів

АТО та бойових дій «Карпатська Земля». Усі роботи, представлені на виставці, взяли участь у благодійному аукціоні. Виручені кошти організатори спрямують на допомогу сім'ям, які втратили близьких, а також авторам робіт. В картинній галереї Мукачівського замку «Паланок» в Закарпатській області експонувалися світлини військовослужбовців та військових журналістів про перебування на сході України 128-ї окремої гірсько-піхотної Закарпатської бригади. У Херсонському обласному краєзнавчому музеї відбулося урочисте відкриття виставки «АТО – хроніка війни». У Волинському обласному краєзнавчому музеї проходив мистецький проект «Військово-польовий АРТ»: однойменна виставка та майстер-класи для дітей учасників АТО. А у Житомирі, в Домі української культури, представлено портрети учасників бойових дій. Їх автор – волонтер і художник І. Сень.

Дню захисника України та 500-річчю від дня народження гетьмана Д. Вишневецького-Байди було присвячено Всеукраїнський фестиваль козацької пісні, який відбувся в с. Вишневець Збаразького району Тернопільської області. Програма фестивалю включала конкурсні змагання хорових колективів, вокальних ансамблів, солістів-вокалістів, дуєтів, квартетів і тріо з різних куточків України, виставку робіт учасників Всеукраїнського пленеру «Байда-SICH» тощо.

14 жовтня в Національному заповіднику «Хортиця» (Запоріжжя) за підтримки Міністерства культури України відбувся VII Всеукраїнський козацький фестиваль «Покрова на Хортиці». В його програмі – художньо-творчий проект «Національне подвір'я», виступи творчих колективів та окремих виконавців національно-культурних товариств Запорізької і Донецької областей, міжнародний танцювальний флешмоб.

«Ми України діти» – так називалося патріотичне свято, яке протягом трьох днів проходило в Академічному музично-драматичному театру ім. Лесі Українки м. Кам'янське Дніпропетровської області. Школярі міста та воїни АТО разом зі своїми сім'ями подивилися виставку дитячих малюнків «Україна – моя Батьківщина!» та концерт.

Продовжувалося й проведення численних заходів, присвячених АТО і спрямованих на вшанування пам'яті загиблих, матеріальне забезпечення й підняття бойового духу військових, їх родин, а також привернення уваги до постраждалих регіонів.

11 вистав про події АТО в постановці театрів з Києва, Полтави, Херсона, Запоріжжя, Ужгорода та Северодонецька, де нині працює Луганський обласний український музично-драматичний театр, було представлено на Фестивалі патріотичного театру «Миротворці», який проходив з 6 до 10 жовтня в Дніпрі.

Пісні, створені в АТО, лунали у Кропивницькому. Фестиваль зібрав 8 жовтня повну залу місцевого академічного обласного музично-драматичного

театру ім. М. Л. Кропивницького. Волонтери, нинішні та демобілізовані військовослужбовці виконували авторські пісні.

Ряд артистів дали концерти на сході України. Понад 50 тис. глядачів з Донецької та сусідніх областей переглянули виступ гурту «Океан Ельзи», що відбувся 5 жовтня у Краматорську. Для персоналу і пацієнтів госпіталю під Бахмутом Донецької області представили творчу програму гості з Запоріжжя: дует Ю. та О. Макаренків «Одна родина» із с. Гнаровське Вільнянського району та солісти вільнянського міського Будинку культури. Творчий колектив Липоводолинського районного Будинку культури з Полтавської області виступив у с. Богородичне Слов'янського району Донецької області перед воїнами 27-ї Сумської реактивної артилерійської бригади. А кілька населених пунктів Луганщини відвідали з концертами артисти П'ятихатського районного Будинку культури з Дніпропетровської області та музиканти 93-ї окремої механізованої бригади ЗСУ.

У рамках всеукраїнської акції «Потяг єднання України „Труханівська Січ”», що проводиться з ініціативи Президента України і за підтримки волонтерів та «Укрзалізниці» з метою сприяння консолідації суспільства та взаєморозуміння мешканців різних куточків України, 20 жовтня з Центрального залізничного вокзалу Києва на Захід країни вирушив третій агітпотяг. Його пасажирів – понад 170 студентів, волонтерів, активістів та військових з Луганської й Донецької областей подорожуватимуть понад два тижні, до 6 листопада, багатьма містами. За маршрутом курсування потяга до акції зможуть долучитися мешканці Вінниці, Хмельницького, Кам'янця-Подільського, Тернополя, Чернівців, Коломиї, Івано-Франківська, Львова, Мукачевого, Ужгорода, Сянок, Луцька та Рівного. Пасажирів агітпоїзда проведуть концерти, лекції та різноманітні творчі майстер-класи в навчальних закладах та будинках культури зазначених міст.

12 жовтня в Херсоні відбулося підведення підсумків обласної патріотичної акції «Герої ХХІ століття», яку проводила упродовж 2016 року обласна бібліотека для юнацтва ім. Б. А. Лавреньова. Під час урочистого заходу в обласному Палаці молоді урочисто нагороджено найактивніших учасників акції, в ході якої відбулося понад 500 масових заходів, пошуковою роботою займалися 15 учнівських волонтерських команд, які збирали та уточнювали інформацію про загиблих бійців. Загалом до акції долучилися 54 бібліотеки, а також 38 загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів.

У рамках Року І. Франка з нагоди 160-річчя від дня народження видатного українського письменника, поета, публіциста, перекладача, вченого, громадсько-політичного діяча у Києві, в Музеї видатних діячів української культури Лесі Українки, Миколи Лисенка, Панаса Саксаганського, Михайла Старицького спільно з Інститутом Івана Франка НАН України організовано конференцію «„Вірю в силу духа”: Іван Франко в історико-літературному й культурному процесі останньої чверті ХІХ – початку ХХ століття». А в Музеї теа-

трального, музичного та кіномистецтва України розгорнуто виставку «Украдене щастя Івана Франка», на якій було представлено афіші до постановок за творами письменника, фотоматеріали до них, інші експонати з фондової збірки зазначеного музею.

У Національному академічному українському драматичному театрі ім. М. Заньковецької у Львові з нагоди знаменної дати 29 та 30 жовтня відбулася прем'єра драми «Украдене щастя». А Миколаївський академічний український театр драми та музичної комедії впродовж місяця показував глядачам області поетичну композицію «Як би ти знав як много важить слово», що висвітлює людські риси І. Франка, дає можливість зрозуміти життєвий шлях поета та яскраві події, що вплинули на нього.

До 150-річчя від дня народження українського державного й політичного діяча, історика й організатора української науки М. Грушевського у Національному музеї літератури України відкрито виставку «Я хотів стати українським письменником...», на якій демонструвалися прижиттєві видання фундаментальних праць М. Грушевського «Історія України–Руси» та «Історія української літератури», а також перші художні твори вченого, що вже стали раритетами. У Київському міському будинку учителя Державна архівна служба презентувала фотодокументальну виставку «Ім'я, якого Україні не забути». В експозиції – понад 250 документів. У Публічній бібліотеці ім. Лесі Українки організовано і проведено тематичний вечір «Київський період життя та діяльності М. Грушевського». Окрім цього, з метою популяризації наукової спадщини видатного діяча в бібліотеках міста відбулися конференції, наукові читання. А в рамках проекту «Цукрова демократія», ініціатор якого – Фонд культурних ініціатив «Ізоляція», було підготовлено освітню програму, присвячену явищу меценатства в Україні, цукровим магнатам і постаті М. Грушевського. 5 жовтня відбулася екскурсія до столичного Педагогічного музею, розташованого в Будинку вчителя, а 8 і 21 жовтня пройшли зустрічі «Кавові історії Грушевських» на терасі чи в одній з кімнат Історико-меморіального музею М. Грушевського, де за кавою, яка була улюбленим напоєм в родині Грушевських, можна було почути історії з життя членів цієї сім'ї. 9 жовтня вперше відбулася екскурсія «Володимирський шлях Грушевського», організована спеціально для проекту «Цукрова демократія».

175-ту річницю від дня народження українського публіциста, історика, філософа, літературознавця, фольклориста, громадського діяча М. Драгоманова відзначав 17 жовтня в Колонній залі КМДА колектив Національного педагогічного університету його імені. Урочистості супроводжував Національний заслужений академічний народний хор України імені Г. Г. Верьовки. Вшанування відомого діяча, а також земляка, відбулося у Гадячі на Полтавщині. Тут було організовано урочисті заходи в музеї родини Драгоманових та у навчальних закладах міста. А в центральній районній бібліотеці для

школярів було влаштовано пошукову гру-квест (саме М. Драгоманов був ініціатором заснування у Гадячі публічної бібліотеки).

3 нагоди 75-річчя від дня народження видатного українського актора театру і кіно, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка Б. Ступки 5 жовтня на сцені Національного академічного драматичного театру ім. І. Франка відбувся ювілейний вечір «Крила. Вечір з Богданом». Гостям було представлено виставу, головними виконавцями-оповідачами якої виступили син О. Ступка та онук Д. Ступка. Демонструвалися ексклюзивні кінодокументи, як із сімейного архіву Б. Ступки, так і з численних записів, інтерв'ю різних часів та різних теле- та кінопрограм. У фойє театру працювала експозиція, присвячена життю і творчості актора.

4 жовтня в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка відбулася **Міжнародна науково-практична конференція «Голодомор 1932 – 1933 роки: втрати української нації»**, співorganizаторами якої стали Національний музей «Меморіал жертв Голодомору», Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М. Т. Рильського НАН України, Інститут української археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського НАН України, Громадський комітет із вшанування пам'яті жертв Голодомору-геноциду 1932–1933 рр. в Україні, Асоціація дослідників голодоморів в Україні, Всеукраїнське товариство «Меморіал» імені В. Стуса та Фондація Українського Голодомору-геноциду (Чикаго, США).

Національний університет «Києво-Могилянська академія», Центр досліджень історії та культури східноєвропейського єврейства, Фонд «НАДАВ», Асоціація єврейських громадських організацій та общин України проводили 26–27 жовтня **Міжнародну конференцію «Збереження та популяризація єврейської культурної спадщини України»**.

Кафедра релігієзнавства Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки в Луцьку 21–22 жовтня приймала учасників **III Конгресу молодих науковців-релігієзнавців** з Києва, Луцька, Острога, Львова, Дніпра, Одеси, Ужгорода та з-за кордону. Всі доповіді було об'єднано у три теми: «Релігія-історія-політика», «Релігія та культура» і «Релігія та медіа-комунікація». Також в рамках заходу відбувся круглий стіл «Ведична культура в сучасному світі».

З 4 по 18 жовтня в Харкові проходив **Форум «ГаліціяКульт»**, на якому Слобожанщину знайомили з Галичиною через мистецтво та лекційну програму. У Форумі взяли участь 300 митців, а його програма включала понад 80 культурних подій: кінопокази, концерти, театральні вистави, літературні читання, художні виставки, лекції та дискусії. Форум охоплював: кіно, літературу, музику, театр, візуальне мистецтво, діяла лекційно-дискусійна програма. У рамках «ГаліціяКульт» було показано близько 20 документальних і художніх фільмів – учасників міжнародних кінофестивалів в Україні, США, Франції, Ка-

наді. Літературна складова програми фестивалю включала творчі зустрічі з письменниками, серед яких С. Жадан, Ю. Іздрик, Т. Прохасько, Ю. Андрухович та інші. Гості форуму змогли відвідати близько 15 музичних концертів і театральних вистав, 9 виставок. Основна експозиція в Харківському художньому музеї та «ЄрміловЦентрі» налічувала 200 скульптур та інсталяцій, творів живопису і графіки зі Львова, Івано-Франківська і Харкова. В рамках лекційно-дискусійної частини форуму відбулися обговорення з провідними істориками, соціологами та культурологами.

XIII Всеукраїнське літературно-мистецьке свято «Седнівська осінь» відбулося 1 жовтня на Чернігівщині за участі відомих письменників, художників та митців з різних куточків України. На святі звучали патріотична поезія і народна пісня. Свою концертну програму представили кращі місцеві творчі колективи і Чернігівський академічний народний хор обласного філармонійного центру фестивалів та концертних програм. Просто неба розмістилася музейна «вуличка» біля Георгіївської церкви «Старий Седнів», на якій було представлено експозицію світлин та малюнків Т. Шевченка, А. Лизогуба, фото Седніва ХХ століття тощо. Було урочисто відкрито пам'ятний знак з нагоди 170-ї річниці візиту до селища Т. Шевченка.

1–2 жовтня в Миколаєві пройшов ***Всеукраїнський фестиваль національних культур «Дружба»***. У ньому взяли участь аматорські колективи національних меншин Миколаївської, Харківської та Одеської областей.

Херсонська обласна філармонія спільно з Херсонським міським товариством циган за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» проводила з 27 до 30 жовтня культурно-мистецьку пізнавально-освітню акцію з циганської тематики «Діалог культур». Відбулися виступи камерного оркестру філармонії «Гілея», н. а. України Н. Лелеко, з. а. України Т. Григор'євої та з. п. к. України Н. Левченко.

Всеукраїнський благодійний фонд І. Янковського «Ініціатива в ім'я майбутнього» став переможцем в номінації «Витрати у сфері культури і мистецтва» III Національного рейтингу благодійників, який проводився під егідою Українського форуму благодійників у партнерстві з аудиторською компанією «ЕУ».

У Кропивницькому визначено лауреатів обласної премії в галузі культури «Духовний скарб Кіровоградщини». Її вручення відбудеться на початку листопада до Всеукраїнського дня працівників культури та майстрів народного мистецтва.

МУЗИКА

Фестивалі

9 і 10 жовтня у Києві відбулися два заключні концерти фестивалю нової академічної музики «Точки дотику», який тривав з 5 вересня. Даний фестиваль

є проектом платформи Kyiv Contemporary Music Days. За участі українського піаніста Є. Громова в Будинку актора відбувся концерт, що був присвячений видатному австрійському композитору-експресіоністу А. фон Веберну та його послідовникам.

Харків з 30 вересня до 16 жовтня приймав учасників та гостей XXIII Міжнародного музичного фестивалю «Харківські асамблеї», щогорічна програма якого присвячувалася творчості видатного німецького композитора XIX ст. Ф. Мендельсона-Бартольді і включала майже весь спектр його доробку: симфонії, ораторії, увертюри, твори для фортепіано, скрипки, віолончелі, духових інструментів, ансамблів різного складу, камерного оркестру, вокальну музику та інше. Україну на фестивалі представляли А. Власенко (диригент), А. Кутасевич (фортепіано), Ю. Насушкін (диригент, скрипка), хор і симфонічний оркестр Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського, академічний симфонічний оркестр Харківської обласної філармонії, а також симфонічний оркестр Харківського національного академічного театру опери та балету імені М. В. Лисенка. За ініціативи Ради молодих вчених при Міністерстві культури України в рамках фестивалю проведено Відкритий фестиваль-конкурс музичного мистецтва «Харківські асамблеї», в якому учасники, які мають вищу мистецьку освіту, змагалися в номінаціях «Фортепіано» і «Академічний спів».

VI Міжнародний фестиваль органного мистецтва «Діапазон» проходив з 30 вересня у Львові. Щогоріч на фестивалі нові концертні програми кращі органісти з України та зарубіжжя презентували в Будинку органної та камерної музики – римо-католицькому костелі Марії Магдалини. Звучали твори Й. С. Баха, М. Регера, Ф. Мендельсона, Ф. Ліста та інших композиторів.

З 21 до 31 жовтня у Львівській обласній філармонії тривав II Міжнародний конкурс скрипалів О. Криси. На нього з'їхалося понад 30 молодих віртуозів з 20 країн віком від 15-ти до 29-ти років. Обов'язковою умовою участі в конкурсі було виконання творів українських композиторів М. Скорика та В. Губаренка. Також звучали твори Й.-С. Баха, Л. ван Бетховена, В. А. Моцарта, Й. Брамса та інших класиків світової музики. У першому турі конкурсу взяли участь 27 конкурсантів з більш ніж 10 країн. До другого туру потрапило 15 найкращих виконавців, серед них – четверо українців (Я. Стадник, О. Курочкін, А. Кедровський та К. Лукинюк). 26 жовтня завершився другий тур і оголошено фіналістів конкурсу, якими стали виключно зарубіжні конкурсанти.

За участі 35 виконавців з України та Польщі у Львові відбувся I Міжнародний конкурс піаністів Feurich-Virtuoz, організаторами якого виступили Львівська середня спеціалізована школа-інтернат ім. С. Крушельницької та представники фірми з виробництва роялів «Feurich-Virtuos». Урочисте відкриття конкурсу відбулося 25 жовтня у Львівському палаці Потоцьких, а змагання

учасників – з 25 до 29 жовтня у Львівській середній спеціалізованій музичній школі-інтернат ім. С. Крушельницької. Конкурс проходив у чотирьох вікових категоріях. До обов'язкової програми виконання учасниками було включено поліфонію, віртуозний етюд та твори українського й польського композиторів. Старшим учасникам ускладнювали боротьбу ноктюрном та полонезом Ф. Шопена.

З 28 вересня до 2 жовтня тривав Міжнародний фестиваль «Золоті скрипки Одеси». У заході взяли участь послідовники традицій одеської скрипкової школи і лауреати престижних міжнародних конкурсів з багатьох країн світу. На фестивалі виступили, зокрема, М. Зорін і його батько З. Зорін, учень Д. Ойстраха (музикантам акомпанувала н. а. України Л. Марцевич), А. Мурза разом із професором Одеської консерваторії по класу баяна В. Мурзою та інші. Заключним акордом фестивалю став гала-концерт в Одеському національному академічному театрі опери та балету. У рамках фестивалю метри скрипкового мистецтва провели в одеських музичних школах майстер-класи для учнів.

У жовтні відбулися й заключні заходи XIV Музичного фестивалю ім. Кароля Шимановського, який проходив з 29 вересня у Кропивницькому. У концертах прозвучала моноопера «Листи кохання» В. Губаренка у виконанні київських артисток В. Туліс (сопрано) та О. Ващук (фортепіано), а також виступи солісток Варшавської камерної опери О. Пасічник (сопрано, Україна-Польща) та її сестри, піаністки Н. Пасічник (фортепіано, Україна-Швеція), струнного квартету «Cordes» (Київ), Муніципального камерного хору під керівництвом Ю. Любовича, студентів-скрипалів Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка. Крім концертів відбулися лекції музикознавців та краєзнавців, відкриття виставок, підготовлених музеями Г. Нейгауза, музичної культури імені Кароля Шимановського, художньо-меморіальним О. О. Осмьоркіна та відділом мистецтв обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д. Чижевського, демонстрація фільму про К. Шимановського, відкриття меморіальної дошки видатному польському письменникові Я. Івашкевичу на приміщенні колишньої чоловічої гімназії, де він навчався.

Творчі проекти і вечори

27 жовтня в Національному палаці мистецтв «Україна» на одній сцені в рамках музичного шоу «Битва Оркестрів» зійшлися два провідних столичних колективи – Національний академічний оркестр народних інструментів України під керівництвом В. Гуцала та Заслужений академічний оркестр Ансамблю пісні та танцю Збройних сил України під керівництвом Д. Антонюка. Перемогу здобув Національний академічний оркестр народних інструментів України з рахунком 983 на 256.

Концертом в Національній філармонії України відзначив своє 80-річчя від дня народження н. а. України, диригент І. Блажков. Програма, яку виконав

Національний симфонічний оркестр України під його орудою, відтворила авангардні й романтичні твори з репертуару колективу: «Есхатофонію» В. Сильвестрова, опус А. Волконського «Серенада комасі», «Екзотичні птахи» О. Мессіана та інші.

Серію концертів, присвячених видатному сучасному угорському композитору Д. Куртагу, якому цього року виповнилося 90 років, підготував кийвський молодіжний ансамбль сучасної академічної музики «Ухо». Зокрема, 29 жовтня він виступив з програмою творів різних років Д. Куртага у власному залі в столичному просторі Рівка, розташованому у приміщенні Національного центру Олександра Довженка. Сольні партії цього вечора виконали вокаліст В. Вітренко і піаніст Є. Громов.

19 жовтня в Одеському національному академічному театрі опери та балету відбувся концерт, присвячений 100-річчю від дня народження видатного радянського піаніста і педагога Е. Гілельса. Разом із музикантами Національного президентського оркестру України виступили лауреати міжнародних конкурсів піаністів пам'яті Е. Гілельса О. Канке і Д. Гульцова з України та гості з-за кордону.

23 жовтня у Києві, в оперній студії Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського, відбувся вечір пам'яті з нагоди 95-ї річниці від дня народження українського поета-пісняра, з. д. м. УРСР Д. Луценка. Вшанувати пам'ять митця прийшли поети, лауреати премії його імені, земляки з с. Березова Рудка, що на Полтавщині та інші. У виконанні творчих колективів і митців прозвучало чимало пісень, створених поетом у співдружності з композиторами Л. Ревуцьким, О. Білашем, П. Майбородою, І. Шамо, В. Верменичем та А. Пашкевичем.

Гастролі

26 жовтня ансамбль бандуристів «Божена» Запорізької обласної філармонії виступив з концертом «BANDURA STYLE» у Києві, у Колонному залі ім. М. В. Лисенка Національної філармонії України. У концерті також взяли участь провідні артисти Запорізької обласної філармонії: з. а. України В. Солом'янчук (ударні), Д. Саверов (контрабас), І. Воєводін (баритон), С. Новіков (пан-флейта), Т. Пацернюк (труба), С. Шинкаренко (губна гармоніка), струнний квартет – В. Галіченко (скрипка), А. Мамчур (скрипка), О. Попруженко (альт), А. Семеренко (віолончель).

Вокальна формація «Піккардійська терція», яка цього року відзначає своє 25-ліття, вирушила у гастрольний тур містами сходу та півдня України. Розпочалися гастролі 16 жовтня у Полтаві, а далі концерти відбуватимуться в Сумах, Кременчуці, Кропивницькому, Олександрії, Кривому Розі, Нікополі, Кам'янському, Дніпрі, Запоріжжі, Мелітополі, Херсоні, Миколаєві, Бердянську, Северодонецьку, Краматорську і закінчатся 1 листопада в Маріуполі.

ТЕАТР

Із 4 по 9 жовтня в Києві, на Камерній сцені ім. С. Данченка Національного драматичного театру ім. І. Франка, за підтримки Міністерства культури України проходив ***XIII Міжнародний театральний фестиваль жіночих монодрам «Марія»***. Метою даного фестивалю є вшанування пам'яті першої народної артистки України Марії Заньковецької та корифеїв українського театру, популяризація кращих світових здобутків виконавської майстерності актрис світового театру, розвиток професійної майстерності актрис українського театру, ознайомлення української публіки з найкращими зразками світового театру, сприяння активній інтеграції українського театру до світового театрального процесу. Україну на фестивалі представляли Н. Морозова-Шимада, Т. Мельник, О. Цимбал, Т. Проворова, А. Середа-Голдун, Л. Кадирова, М. Токар. Крім вистав, у рамках фестивалю експонувались виставки «Марія» (з фондів Київського меморіального музею М. Заньковецької), «В. Шекспір на сцені франківців» та «Світло очей моїх» (презентувала «Вітальня на Дворянській» за підтримки харківського культурно-ділового центру «Рубаненко і партнери»), «Фонди музею театру ім. Івана Франка», «Український театр у Львові в період німецької окупації» (презентувала С. Максименко), відбулися круглий стіл «Полілог діячів театральної культури» та міжнародна науково-мистецька конференція «Магія акторства. Діалог культур».

З 25 по 30 жовтня за підтримки Міністерства культури України, Департаменту культури КМДА та Французького інституту в Україні в Мистецько-концертному центрі ім. І. Козловського та київському театрі «Золоті ворота» відбувся ***Міжнародний конкурс-лабораторія постановок малих театральних форм молодими режисерами Small Theater Productions***. 30 жовтня у фіналі конкурсу відбулися покази 30-ти хвилинних ескізів, створених молодими режисерами за п'ять лабораторних днів. З тридцяти п'яти заявок від режисерів з України та з-за кордону Експертною Радою було визнано переможцями другого етапу конкурсу чотирьох молодих режисерів, серед яких українець – Ю. Мороз з Дніпра.

З 7 до 9 жовтня в Києві проходив ***IV Міжнародний театральний фестиваль Joy Fest***. У рамках фестивалю глядачі безкоштовно переглянули конкурсні та позаконкурсні вистави театральних колективів з України та зарубіжжя. Україну представляли театральні трупи з Києва, Харкова, Дніпра і Чернігова. Фестиваль не має конкурсного характеру. Журі самостійно встановлювало номінації та висловлювало рекомендації колективам щодо їх робіт. В окремій зоні «Акторська майстерність» проводилися майстер-класи від відомих акторів і режисерів.

У Запоріжжі після дворічної перерви, з 3 по 7 жовтня, відбувся **IV Всеукраїнський фестиваль театрів ляльок «Лялькова веселка»**. На ньому виступили 10 професійних колективів та студентські театри з Дніпра, Києва, Херсона, Кропивницького, Рівного, Львова, Черкас, Житомира, Вінниці. Найбільшу кількість нагород здобув за прем'єрну містичну казку «Чарівна скрипочка» Я. Грушецького Черкаський академічний театр ляльок, який було відзначено в номінаціях «Краща вистава», «Краще художнє оформлення», «Глядацька симпатія» і «За виконавську майстерність».

У Львівському театрі імені Лесі Українки розпочався новий великий проект – «Фестиваль театрів». Його суть полягає у тому, що протягом сезону в Львові гастролюватимуть яскраві експериментальні групи з усієї України. Відкрив фестиваль 22 жовтня київський театр «Золоті ворота» виставою «Украдене щастя» за І. Франком.

У театрах Києва відбулися прем'єри вистав: в Національній опері України – одноактної опери «Джанні Скіккі» Д. Пуччіні та опери-буф «Служниця-пані» Д.-Б. Перголезі; в Національному академічному російської драми ім. Лесі Українки – «Суміш небес і балагана» (за спогадами акторів театру; постановка – М. Резнікович); в академічному драми і комедії на лівому березі Дніпра – «Безприданниця. Версія» за О. Островським; «Золоті ворота» – «Як не стати порохом» за п'єсою Д. Шпіро.

Показом балетної вистави «Баядерка» Л. Мінкуса балетна труппа Національної опери України відзначила свій офіційний 90-й день народження. Саме цією виставою у 1926 році відкрився сезон Київської державної академічної опери як складової (поряд з Харковом та Одесою) Об'єднання державних українських оперних театрів, яке очолив режисер Й. Лапицький.

У жовтні відзначив своє 10-ліття «Київ модерн-балет», яким керує відомий хореограф Р. Поклітару. Театр показав одну зі своїх перших вистав – балет «Кармен. TV» на музику Ж. Бізе.

У театрах України представлено прем'єри вистав: у Запорізькому академічному обласному українському музично-драматичному ім. В. Г. Магара – «Любов у стилі бароко» за п'єсою Я. Стельмаха та «Замовляю любов» за Т. Іващенко; у Луганському обласному українському музично-драматичному (Сєверодонецьк) – «Потрібен брехун» Д. Псафаса; у Першому театрі для дітей та юнацтва у Львові – «Ромео і Джульєтта» В. Шекспіра.

21 та 23 жовтня у рамках благодійного проекту «Зі сходу на захід – театр єднає серця» у Львівському драматичному театрі ім. Лесі Українки відбулися гастролі Луганського обласного українського музично-драматичного театру (Сєверодонецьк). Актори запропонували увазі львівської публіки вистави «Маклера Грасса» М. Куліша та «За двома зайцями» М. Старицького.

Колектив Сумського театру драми і музичної комедії ім. М. Щепкіна за підтримки управління культури і туризму облдержадміністрації ініціював акцію «Театр у районі». Впродовж найближчих місяців артисти відвідають усі райцентри області. У жовтні театральний десант відбувся у Тростянці, де колектив показав «Сім'ю Кайдашів» за І. Нечуй-Левицьким та «Рожеве павутиння» Я. Мамонтова.

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

У другу неділю жовтня традиційно було відзначено День художника. З цієї нагоди з 7 по 23 жовтня в Києві, у виставкових залах Національної спілки художників України, працювала Всеукраїнська художня виставка. Експозиція складалася з понад 500 творів всіх видів образотворчого мистецтва.

Виставкові проекти з нагоди професійного свята було представлено в багатьох містах України: у Чернігівському обласному художньому музеї ім. Г. Галагана, – «Об'єднані мистецтвом» до 100-річчя Товариства художників Чернігова (1916 р.); у Кіровоградському обласному художньому музеї – експозицію творів обласної організації Національної спілки художників; у Черкаському обласному художньому музеї – робіт місцевих художників та інші.

28–30 жовтня в Центрі сучасного мистецтва «М17» проходив арт-салон «Мистецтво в інтер'єрі». Понад 20 відомих галерей і антикварних салонів нашої країни, а також з-за кордону, представили на продаж живопис XIX–XXI століть, антикваріат, рідкісні предмети декоративно-вжиткового мистецтва, авторську скульптуру, старовинні ікони, меблі та інше.

З 2 до 10 жовтня у Львові проходив X Міжнародний симпозіум гутного скла. В його роботі взяли участь близько 40 складувів, які представляли 16 країн світу. Вони впродовж 9 днів працювали біля гутної печі у приміщенні Львівської національної академії мистецтв. Свої витвори митці продемонстрували на підсумковій виставці в Національному музеї у Львові імені Андрея Шептицького.

Нагородження переможців XI Міжнародного салону художньої фотографії «ФотOVERнісаж на Покрову – 2016» та відкриття виставки кращих фоторобіт його учасників відбулося у Рівному. В цьогорічному заході взяли участь 307 авторів із 38 країн. На розгляд журі вони надіслали 4149 світлин, із яких було акцептовано 1242. Серед нагороджених – українська фотомайстриня з Одеси Н. Анжела, яка за свою роботу «На заході» стала кращою в номінації «Фото-арт».

З 18 по 21 жовтня в Ужгороді проходив Всеукраїнський студентський конкурс з живопису «Срібний мольберт», заснований Закарпатською академією мистецтв і громадською організацією «Фундація розвитку закарпатського мистецтва». У конкурсі взяли участь 44 студенти з 22-х вищих навчальних закладів.

У Києві експонувалися виставки: в Національному культурно-мистецькому та музейному комплексі «Мистецький Арсенал» – робіт А. Рачинського та Д. Ревковського «Війна написів»; в Національному музеї Тараса Шевченка – творів О. Аполлонова «БІОПОЛЕ»; в Центрі сучасного мистецтва «М17» – робіт О. Пінчука «Поєдинок»; в Інституті проблем сучасного мистецтва – робіт З. Орлової та О. Найдена «Танго в божевільні»; в Музеї духовних скарбів України – емалі і графіки О. Ковалю «Червона лінія»; в Мистецькому центрі «Шоколадний будинок» – робіт О. Анда, Ю. Вакуленка та М. Муравського «Тритони»; в Національному музеї українського народного декоративного мистецтва – творів В. Щербини до 90-річчя від дня його народження, робіт О. Кондратьєвої «Співи Орфея»; в Музеї шістдесятництва – творів Г. Польового «Любіть Україну»; в арт-центрі «Я Галерея» – робіт Р. Котерліна «Неясний об'єкт життя»; в «Щербенко арт-центрі» – творів Р. Тремби «Він там, де ми»; у театрі «Золоті ворота» – робіт М. Тітова «Патріотичний плакат»; у КМДА – робіт Г. Константюк «Україна в портретах»; у приміщенні культурної платформи «Educatorium» – фоторобіт М. Кузьменка; *в галереях:* Voloshyn Gallery – живопису О. Бабака, творів Ю. Соломка; «Дукат» – робіт В. Шерешевського «Як я провів літо»; «АВС-арт» – живопису П. Ряски «Там, де ростуть гриби»; «Карась Галерея» – робіт В. Бажая «Sacrum III», «Art 14» – робіт А. Максименко «Петля часу».

У містах України було розгорнуто виставки: у Львові – лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка А. Криволапа «Музейна колекція», робіт З. Гарбар, В. Стецули та І. Колісника «Коктейль на трьох»; в Дніпрі – робіт М. Ониська «Скоро буду. Жека»; в Луцьку – живопису Н. Гулина; в Хмельницькому – живопису О. Антонюка «Час»; у Кропивницькому – творів В. Крутоуса «Козацька Покрова»; у Полтаві – живопису Ю. Петушинської «Мелодія мого літа».

У містах і селах було відкрито: пам'ятники Т. Шевченку – в селищі Шевченко в Самарському районі Дніпра (скульптор – М. Зноба) та в с. В'язівці Городищенського району Черкаської області; поету, прозаїку та літературознавцю Б.-І. Антоничу (скульптор – В. Одрехівський, архітектори – Д. Белюх, О. Лібич, О. Матушков) – у Львові; жертвам Голокосту – в Ужгороді; жертвам Голодомору та політичних репресій, загиблим під час революції Гідності та в АТО, – в селищі Мар'янівка Баранівського району Житомирської області; героям Небесної Сотні – в Тернополі; українському політичному діячеві, провіднику ОУН С. Бандері – в м. Дубно Рівненської області (скульптор – В. Рожик); героям АТО (автор – з. х. України В. Стукан) – в Білопіллі Сумської області; «Захисникам України» – в с. Данилівка Васильківського району Київської області; засновнику стилю поп-арт Енді Ворголу (скульптор – М. Колодко, коваль – В. Криванич) – в Ужгороді; **пам'ятний знак** на честь героїв-добровольців

АТО – у Солом'янському районі столиці; на честь бійців спецпідрозділу «Ягуар» Національної гвардії України – у Харкові; *меморіальний знак* на честь козаків УНР, які загинули в лютому 1919 року на річці Трубіж, зупиняючи більшовицькі війська, котрі йшли на Київ, – на привокзальному майдані залізничної станції Баришівка, що на Київщині; *меморіальні дошки* народознавцю, етнографу, громадському діячу, авторові слів Державного гімну України П. Чубинському – в с. Мліїв Городищенського району Черкаської області; художнику Б. Домашину – в Кропивницькому; загиблому на Донбасі оперному співаку В. Сліпаку – у Львові; з. п. к. України В. Чебліну – в Луцьку; героям Небесної Сотні та захисникам територіальної цілісності України, які загинули на Донбасі під час проведення АТО, – у с. Михайлівка Кам'янського району Черкаської області; *мурал* на фасаді відреставрованої будівлі Київської муніципальної академії естрадного та циркового мистецтва з нагоди 55-річчя заснування навчального закладу (автор стінопису – І. Павелець).

З 6 по 9 жовтня в Національній академії образотворчого мистецтва і архітектури проходила наукова конференція «Казимир Малевич: київський аспект». В її рамках відбулися перший публічний показ київського архіву К. Малевича з колекцій Національного художнього музею України та родини Кропивницьких, виставка «Вишивка авангарду», демонстрація мультиплікаційних плакатів, фейлетонів та рекламних кіноанонсів 1927–1930 рр., презентація проекту документального кінофільму «Квадрат Малевича», а також концерт ансамблю Sed Contra Ensemble «Bianco su bianco/Біле на білому».

КІНОМИСТЕЦТВО

22 жовтня в Києві розпочав роботу 46-й Міжнародний кінофестиваль «Молодість». За тиждень глядачам було показано понад 200 картин із 35 країн світу. У Міжнародній конкурсній програмі за Гран-прі змагалися 48 претендентів – 12 повнометражних, 17 короткометражних і 19 студентських фільмів. Україну в міжнародному конкурсі представляли усього дві стрічки – «Мушиш утекти» В. Шапрана (короткометражка) і «Веліал» Р. Волосевича (студентська робота). У рамках національної конкурсної програми було представлено 22 стрічки. Окремої уваги заслуговувала програма «Українські прем'єри» з новинками від вітчизняних режисерів. Крім того, найкращі фільми визначалися в програмах на дитячу та ЛГБТ тематики. Паралельно працювали 14 позакурсних секцій.

З 9 до 12 жовтня столиця приймала гостей і учасників XIV Міжнародного фестивалю православного кіно «Покров». Цьогоріч на головні призи фестивалю претендували 56 анімаційних, документальних і художніх фільмів з 5 країн. Серед нагороджених, зокрема, український режисер М. Шадрін, автор фільму «Форпост» (диплом і грошовий приз Андрія Бенкендорфа за особливі заслуги у

православному кіно), а також К. Оборін – автор картини «Перший Православний Хресний хід в Україні» (премія пам'яті Блаженнішого Митрополита Володимира).

XX Міжнародний кінофестиваль фільмів, теле- і радіопрограм для дітей та юнацтва „Золоте Курча” відбувся 12–13 жовтня в Будинку кіно. На фестивалі було надіслано 250 робіт. Вони змагалися в 5 номінаціях: «Відеопоезія», «Відеокліп», «Анімація», «Документальний фільм», «Ігровий фільм».

30 вересня та 1 жовтня на території студії FILM.UA пройшов перший фестиваль «Де кіно», організований «1+1 медіа» та FILM.UA Group. Учасникам пропонувалося взяти участь в конкурсі фільмів, знятих на мобільний телефон, або представити на суд журі та публіки веб-епізод – формат короткої кінооповіді. У конкурсі кліпів «The next big thing» переміг О. Красюк, який зняв кліп на пісню ONUKA «Світанок». У категорії «Трейлер до власного серіалу» відзначено роботу А. Яковенко «Я тебе бачу», а в категорії «Веб-епізод» – роботу Р. Головка, С. Кулини і Г. Цегелик «Рівняння наліво». В категорії «Фільм, знятий на мобільний телефон» перемогли А. Морозов за «Неллі і я» і Н. Семків за «Мелодію». Володарем Гран-прі фестивалю «Де кіно» став анімаційний фільм М. Лиськова «Я купив велосипед». Програма фестивалю була насичена лекціями та майстер-класами; зустрічами зі спеціальними гостями фестивалю.

XIII Мандрівний Docudays UA 17 жовтня стартував в Україні. Перший показ відбувся в Северодонецьку Луганської області. Протягом трьох місяців мешканці понад 250 міст і містечок побачать більше 40 найкращих документальних стрічок України та світу.

IV Гуцульський кіномистецький фестиваль «Тіні забутих предків» відбувся у Верховині Івано-Франківської області і був присвячений фільму Б. Івченка «Анничка». Протягом двох днів відбувалися зустрічі з творцями та акторами стрічки, кінематографістами та кінокритиками України. Учасники заходу здійснили своєрідну подорож слідами зйомок кінофільму: відвідали хатину І. та А. Ласкурійчуків та обійстя-музей кінокартини «Тіні забутих предків». Відбулася також зустріч за круглим столом з нагоди 80-річчя оператора фільму «Тіні забутих предків» Ю. Ілленка та 75-річчя кіноактора, лауреата Шевченківської премії 1988 року (посмертно) І. Миколайчука.

У столичному Будинку кіно пройшов вечір пам'яті українського театрального режисера і кіноактора М. Мерзлікіна (1936–2006). 80-річчю з дня його народження було присвячено вихід книги «Микола Мерзлікін: пошук досконалості». Це – проект редакції журналу «Кіно-Театр» та видавничого дому «Києво-Могилянська академія».

МУЗЕЙНА СПРАВА

З 20 жовтня в Національному культурно-мистецькому та музейному комплексі «Мистецький арсенал» проходила виставка «Ефемероїди. ХХ століття у плакаті». Ефемероїди – вигадане фахівцями Музею дизайну в Цюріху визначення, яке найкраще передає сутність плакату – як швидкоплинність фізичного існування цього клаптика паперу, так і мінливість ідей та стереотипів, що створені за його допомогою. Проект «Ефемероїди. ХХ століття у плакаті» мав на меті простежити механізми формування шаблонів сприйняття через ретроспективу історії мистецтва плаката; продемонструвати інструментарій впливу на масову свідомість та маніпуляцію нею з боку держави, політичних партій, комерційних компаній. Над створенням ґрунтовного візуального дослідження історії Європи, яке було представлено сотнями плакатів різних епох, стилів і напрямків, працювали протягом року куратори «Мистецького Арсеналу» за сприяння колег із більш ніж 10-ти музеїв України, приватних колекціонерів та міжнародних інституцій.

Національним науково-дослідним реставраційним центром України і Національним музеєм мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків започатковано новий довгостроковий виставковий проект «Arslonga: реставратори та реставрація». Відкриття першої виставки проекту відбулося 20 жовтня. Вона отримала назву «Живопис і графіка Азії» та була присвячена реставрації Східної колекції музею, яка є однією з найбільших в Україні й нараховує близько 1000 одиниць зберігання. На виставці було представлено 35 відреставрованих унікальних творів, зокрема, китайський живопис, японську та китайську кольорову ксилографію, середньовічні перські мініатюри тощо.

27 жовтня, в річницю розстрілу українського письменника М. Йогансена, на території Національного історико-меморіального заповідника «Биківнянські могили», відкрито фотодокументальну виставку «Слово, обірване в Биківні». На 8 інформаційних банерах висвітлено долі 20 письменників покоління «Розстріляного відродження», знищених упродовж 1937–1938 років у в'язницях НКВС у Києві та похованих на території колишньої спецділянки у Биківнянському лісі.

Експозицію «Благословенні й прокляті роки» до 125-річчя від днів народження двох митців доби розстріляного Відродження – українських письменників П. Филиповича та Ю. Клена (О. Бургардта) – підготував Національний музей літератури України.

У Національному художньому музеї України впродовж місяця працювала виставка «Інша історія: мистецтво Києва од відлиги до перебудови», яка репрезентувала твори київських митців, запропонувавши широкий погляд на різноспрямованість їхніх художніх авторських шукань. Це – роботи В. Барського, В. Буднікова, М. Вайнштейна, Є. Волобуєва, С. Гети, А. Горської, М. Глу-

щенка, І. Григор'єва, О. Дубовика, В. Зарецького, О. Захарчука, Е. Коткова, М. Кривенка, В. Кушніра, Я. Левича, А. Лимарева, І. Марчука, В. Мельниченка, Д. Мерецького, Г. Неледві, С. Параджанова, О. Рапай, В. Рижиха, Т. Сільваші, Т. Яблонської та інших.

28 жовтня в Національному художньому музеї України відбулися презентація каталогу виставки та круглий стіл на тему «Мистецтво Києва пізно-радянських десятиліть в контексті загальнохудожньої проблематики епохи».

До цього ж музею передано унікальну колекцію образотворчого мистецтва АТ «Градобанк», до якої входять 735 картин сучасних українських художників: О. Тістола, О. Гнилицького, Т. Сільваші, А. Криволапа та інших.

Також Національний художній музей України повідомив про вихід друком каталогу «СПЕЦФОНД 1937–1939 з колекції НХМУ», що містить ґрунтовне зібрання творів, які за радянських часів зберігалися в так званому Спецфонді музею як «заборонене мистецтво» та не мали жодного шансу бути побаченими. Перша експозиція цих творів відбулася лише наприкінці 90-х, але справжнім їхнім «поверненням» стали масштабні виставки «Спецфонд» (2014) та «Спецфонд. Графіка» (2016). Упорядник каталогу – Ю. Литвинець, мистецтвознавець, директор НХМУ.

20 жовтня в Музеї сучасного мистецтва України розпочала свою роботу виставка творів класиків українського живопису та їх нащадків «Династія. 100 років у мистецтві» в рамках музейного проекту «Семейные ценности – Родинні зв'язки». Велику родину митців очолили відомі живописці П. Сльота і Г. Зоря, на творчості яких вирости чотири покоління художників. Це – М. Шевченко, К. Шевченко, Б. Шевченко, О. Сльота, О. Слета, О. Кантеміров, Т. Кантемірова, А. Ломовський, Н. Кохаль, Г. Царіковська, М. Попінов, О. Попінова, Г. Попінова, А. Титов, К. Заборовська, О. Заборовська.

Музей української діаспори до 100-річчя від дня народження О. Булавицького – живописця-пейзажиста, представника української мистецької діаспори США – представив виставку «Земля надії». На ній експонувалися пейзажі та портрети художника, що належать до різних періодів його творчості, а також роботи, які знайомлять з «американською» Америкою («Рибальські човни» (Глостер, штат Массачусетс), «Флорида. Мексиканська затока» та ін.)

У Київському музеї театрального, музичного та кіномистецтва 12 жовтня завершила свою роботу виставка «Бандура Нью-Йоркщини. Від традиції до авангарду». Експозиція охопила період від початку 80-х років минулого століття до сьогодення. На виставці демонстрували афіші, платівки, журнали, фото і відеоматеріали. Упродовж кількох тижнів у музеї відбувалися творчі вечори з циклу «Бандура даунтаун. Київ», на яких розповідалося про успадкування української традиції кобзарства у США. Заходи проводив бандурист Ю. Китастиий.

Український центр культурних досліджень при Міністерстві культури України та Національний центр народної культури «Музей Івана Гончара» запросили фахівців взяти участь у круглому столі на тему «Роль музейних освітніх програм у процесі вивчення традиційної культури», що відбувся на базі останнього 21 жовтня.

У Національному заповіднику «Хортиця» презентовано два старовинні човни XVIII–XIX століття, які реставрували упродовж двох років. Роботи з відновлення човнів провели коштом гранту «Великий проект» посольського фонду США, учасниками якого у 2014 році стали запорізькі науковці.

Національний музей-заповідник українського гончарства запропонував безкоштовний аудіогід на базі додатка izi.TRAVEL – мобільної складової одноїменного сервісу голландської компанії IZITEQ. Віднині відвідувачі Музею-заповідника мають нагоду оглянути музейні колекції, завантаживши аудіоекскурсію на власний мобільний пристрій. Безкоштовний гід izi.TRAVEL пропонує три тематичні блоки екскурсії українською та російською мовами: «Історія Опішного та рекреаційна зона», «Національна галерея монументальної садово-паркової керамічної скульптури» та «Приміщення музею». Кожний оглядовий експонат має порядковий номер, фото, текстовий і звуковий описи. Відвідувачі можуть самостійно обирати початок екскурсійного маршруту та його складові. Також аудіогід надає контакти, посилання на веб-сайт Музею-заповідника й години його огляду.

У Шевченківському національному заповіднику працювала виставка «Світ листівки». Ці видання, що склали філокартичне зібрання з фондів Заповідника, здійснені в період з кінця XIX ст. до сьогодення такими видавництвами, як «Рассвет» (Київ), «Час», «Мистецтво» (Київ), «Сокільський базар» (Львів), друкарні Гранберга (Стокгольм), Шерер і Набгольц (Москва), Голике і Вільборг (Санкт-Петербург) та багатьма іншими. Шевченківська тематика визначальна в колекції Заповідника. На представлених у виставковій залі листівках зображено автопортрети Т. Шевченка, пам'ятники Кобзареві, репродукції його картин, ілюстрації інших митців до віршів та поем Т. Шевченка тощо.

28 жовтня Львівському історичному музею повернули диптих Розанни та Тиміша Хмельницьких, який було викрадено ще в 1960-х роках. Львівська філія Національного науково-дослідного реставраційного центру України репрезентувала виставку «Реставрація творів мистецтва». У виставковій залі Львівського музею історії релігії 7 жовтня було представлено відреставровані роботи з Музею-церкви Зішестя Святого Духа, що в Рогатині Івано-Франківської області (філія Музею мистецтв Прикарпаття), Волинського краєзнавчого музею, Львівського історичного музею, Львівської національної галереї мистецтв імені Б. Г. Возницького, Музею «Дрогобиччина», Державного історико-культурного заповідника в Острозі.

6 жовтня, напередодні Всесвітнього дня паліативної та хоспісної допомоги, Черкаський обласний художній музей у співпраці з ГО «Українська творча спілка „Три крапки”» презентував соціально-мистецький проект «Допоможи друзям». Його спрямовано на підтримку позитивних емоцій у маленьких пацієнтів, що знаходяться на лікуванні в обласному Центрі дитячої онкології та гематології Черкаського обласного онкологічного диспансеру, а також моральну підтримку сімей, які борються з важкою хворобою своєї дитини. В рамках соціально-мистецького проекту створено гру «Допоможи друзям». Ініціативною групою ГО «Українська творча спілка „Три крапки”» розроблено концепцію та правила гри, написано казку. Казкових героїв для гри намалювали діти, що проходили лікування в Центрі. Творчі заняття з ними проводили: керівник Art-студії «Глорія» А. Чуприна, викладач Art-студії «Глорія» Д. Соколенко та психолог Черкаського обласного онкологічного диспансеру Н. Азаматова.

27 жовтня в Національному заповіднику «Давній Галич» (Івано-Франківська область) відбулася Міжнародна наукова конференція «Галич і Галицька земля: досвід і проблеми збереження історико-архітектурної спадщини середньовічних міст в Україні та Європі». Участь в заході взяли науковці з Києва, Львова, Чернівців, Івано-Франківська, Галича та з-за кордону, а також духовенство. Під час конференції наголошувалося на актуальності дослідження та необхідності подальшого поглиблення наукового розгляду існування і ролі міста Галича в контексті української та європейської історії з метою вивчення й збереження історико-культурного надбання галицької громади. Також у рамках наукової конференції відбувся «круглий стіл» на тему: «Концепція створення, розвитку та функціонування духовно-культурного центру в селі Крилос та місті Галичі з нагоди 650-річчя отримання Галичем Магдебурзького права (2017 рік) та 1120 річниці від першої письмової згадки про Галич (2018 рік)», під час якого присутні дискутували щодо розробки стратегії створення, розвитку та функціонування духовно-культурного центру.

XXIII Міжнародна наукова конференція «Волинська ікона: дослідження та реставрація» проходила 19–20 жовтня в Луцьку. У цього річного заході взяли участь 36 вчених, мистецтвознавців, істориків, музейних працівників та реставраторів з України та з-за кордону. Під час конференції у Музеї волинської ікони було відкрито виставку «Скарби землі Волинської. Пам'ятки сакрального мистецтва Волині XVII–XVIII століть» з колекції Національного художнього музею України. Також було представлено друге доповнене видання альбому «Музей волинської ікони». Учасники конференції ознайомилися з пам'ятками волинського іконопису, декоративної різьби та скульптури, що поповнили експозицію музею цього року. Всі ці пам'ятки були відреставровані у 2015 році фахівцями Національного науково-дослідного реставраційного центру України та

його львівської філії, Національної академії образотворчого мистецтва та архітектури.

27–28 жовтня в Історико-краєзнавчому музеї міста Винники Львівської області відбулася VII Міжнародна наукова конференція на тему «Освоєння простору: житло, поселення, регіон», організована спільно з Історико-краєзнавчим музеєм м. Винники та Інститутом археології Жешувського університету (Республіка Польща).

10 жовтня у Львівському палаці мистецтв відбулася конференція «Музейна галузь Львівщини: цифри та факти». На зустрічі обговорювалися проблеми музейної галузі та її розвитку, зокрема, фінансування матеріально-технічної бази, збереження та оновлення фондів колекцій, підвищення кваліфікації працівників, відсутності інтерактивних засобів, а також необхідності застосування комплексної програми розвитку музейної справи.

V Всеукраїнський історико-культурологічний форум «Сікорські читання», присвячений 93-й річниці від дня народження Героя України та визначного музейного діяча М. Сікорського, відбувся 18 жовтня у Переяслав-Хмельницькому на Київщині. Форум зібрав представників громадської культурно-просвітницької організації «Переяславський скарб», Національної спілки краєзнавців України, Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав», журналістів, студентів вищого закладу, а також учнівську молодь Київщини. До форуму долучилися також представники Малої академії наук. Під час урочистої частини заходу відбулося четверте за ліком вручення Премії імені Героя України М. Сікорського Національної спілки краєзнавців України. Серед цьогорічних лауреатів – П. Хомич, О. Середюк (Волинь), В. Вергунов, Б. Андрусишин (Київ), Л. Годліна (Переяслав-Хмельницький Київської області).

120-річчю музейної справи на Рівненщині було присвячено наукову конференцію, що проходила в обласному краєзнавчому музеї та в музейних закладах Костополя за участі представників наукових закладів і музеїв з Києва, Львова, Рівного, Луцька, Маріуполя Донецької області, Чигирин Черкаської області, Переяслава-Хмельницького Київської області, Бродів Львівської області, Бердичева Житомирської області, Сарн Рівненської області.

БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА

Програма дитячого дозвілля від Національної бібліотеки України для дітей і КП «Київпастрас» уже другий рік поспіль збирала під час шкільних канікул маленьких киян на казкові читання, майстер-класи, літературні вікторини, конкурси та інші книжкові розваги. Осінній «Казковий трамвайчик» розпочав свою роботу в перший день канікул – 31 жовтня. Бібліотекарі головної дитячої книгозбірні підготували нові книжки, осінні віршики, загадки, настільні ігри, забавки, вигадали цікаві майстер-класи. Бібліотечні розваги у трамвайчику три-

вали 2 години – з 11.00 до 13.00. Батьки в цей час могли ознайомитися з новими надходженнями, переліком послуг, сервісів, дозвілєвих програм бібліотеки, отримати консультації фахівців щодо кола читання дітей.

11 жовтня в Рівному, в Центральній міській бібліотеці ім. В. Г. Короленка, відбувся фестиваль-конкурс інноваційного бібліотечного досвіду «Бібліофест – 2016» приурочений до 40-річчя об'єднання міських книгозбірень у єдину систему – ЦБС м. Рівне. На широкий загал бібліотеки продемонстрували інноваційні послуги та досягнення, познайомили відвідувачів із креативними ідеями, втіленими у практичну діяльність. На конкурс було представлено 16 найкращих, найвдаліших бібліотечних досвідів у 3-х номінаціях: – «Новітні технології у роботі бібліотеки»; – «Красзнавство»; – «Організація змістовного дозвілля».

ЛІТЕРАТУРА

З 27 до 30 жовтня в Києві проходив V Міжнародний арт-фестиваль «Одна маленька свіча»: Об'єднані Столиці, присвячений пам'яті поета Ю. Крижановського. Мета фестивалю – реалізація діалогу культур в Україні крізь призму поезії і музики. Подію представляли Міжнародний форум «Простір гуманітарної комунікації», Фонд підтримки культурних проєктів ЮНЕСКО, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Міжнародна академія літератури і мистецтв України, Національна спілка письменників України, Конгрес літераторів України, Арт-простір «Скло», Арт-галерея «Висоцький». У програмі фестивалю – виступи гостей: письменниці І. Роздобудько, музикантів М. Которович та І. Саєнка; кінопоказ документального відео «Нонконформізм у поезії Києва: як усе починалося»; читання текстів Ю. Крижановського, В. Клена, Т. Ліпольця; виступи з поетичними присвятами (музична підтримка: С. Васильєв, О. Музика, рок-гурти «Артіш», «Вереск», «Зілля»); поетичний та музичний конкурси, гала-концерт.

Міжнародний фестиваль фантастичної літератури і уявних світів LiTerra Con тривав з 7 по 9 жовтня в Києві, на майданчику Cultprostir Hub, розташованому в Музеї історії Києва. Центральною темою цьогорічної програми фестивалю став діалог: фантастики і фентезі, різних видів мистецтв тощо. У LiTerra Con 2016 взяли участь письменники, перекладачі, видавці, кінематографісти, художники, науковці, поети, музиканти з різних країн. Фестиваль представив чотири основні напрями: «Література», з великим дискусійним і лекційним блоками, програмою для письменників-початківців і презентацією більше 40 новинок фантастики за участі авторів і перекладачів; «Кіно і анімація», де гості познайомилися з найновішими українськими проєктами у жанрі фантастики; «Візуальне мистецтво» і «Наука і знання».

У Запоріжжі вдруге відбулася книжкова толока – ярмарок і літературний фестиваль. Захід підтримали три міжнародні партнери – Агентство США з міжнародного розвитку (USAID), Генеральне консульство Федеративної Республіки Німеччина і Гете-Інститут в Україні. Лейтмотивом цьогорічної фестивальної програми стало гасло «Шляхи порозуміння» – для України, Європи, людської цивілізації загалом і кожної окремої людини. Гостями й активними учасниками книжкової толоки стали тисячі запоріжців і гостей міста. Участь в заході взяли обласні заклади культури, всеукраїнські та запорізькі видавництва, письменники й поети, представники всіх творчих професій.

На Сумщині вшанували українського письменника, публіциста і громадсько-політичного діяча І. Багряного з нагоди 110-річчя від дня його народження. В обласному краєзнавчому музеї відкрилася виставка «Обличчя історії: Іван Багряний», пройшли читання «Я починаюсь з отчої землі». Урочистості також відбулися в с. Куземин Охтирського району, де народився митець, а також в Охтирці, де минули молоді літа письменника.

Відзначення 110-річчя від дня народження І. Багряного відбулося також в Миргороді. Напередодні ювілею до міста завітав дослідник літератури української діаспори С. Козак, який презентував у приміщенні Центральної районної бібліотеки низку книжок, що побачили світ з нагоди цієї дати завдяки Фундації ім. І. Багряного. Доповненням до його виступу стала виставка раритетних видань української еміграції.

VIII Літературний фестиваль «Покрова» ім. Т. Мельничука відбувся 13–14 жовтня в Івано-Франківську, в рідному селі поета Уторопи на Косівщині, а також в місті, де він помер – Коломиї. Організатори фестивалю – Літературна агенція «Discursus», івано-франківська організація НСПУ та управління культури, національностей та релігій Івано-франківської ОДА. В програмі заходу – Гуцульські читання за участі П. Мідянки, Н. Федорака та В. Зеленчука, презентації книжок: Є. Барана «Шоколадна Україна», Я. Ясінського «Ibucí grues», Л. Стринаглюка «Знаки часу. Розпізнавання», М. Близнюка «Квіти надії», П. Мідянки, Н. Федорака та В. Зеленчука «Карпати на трьох». Лауреатом VIII літературного фестивалю «Покрова» ім. Т. Мельничука став поет Я. Ясінський.

О. Клименко став цьогорічним лауреатом Волинської обласної літературно-мистецької премії ім. Агатангела Кримського. Відзнаку присуджено за активну участь у вітчизняному літературному процесі та видання роману «Прихована фортеця».

Журі літературної премії ім. В. Свідзінського Ліги українських меценатів визначило лауреата 2016 року. Поетичну відзнаку отримав І. Малкович за книжку «Подорожник» (Видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», 2016).

АМАТОРСТВО. ПРОСВІТНИЦТВО

У Києві уперше відбувся Всеукраїнський фестиваль «ХлібоФест», що проходив за підтримки Аграрної партії України. У столичному парку ім. Т. Шевченка хлібні традиції доповнила піснями н. а. України Н. Матвієнко та інші співаки. Під час фестивалю презентували і I Всеукраїнський конкурс найкращих творів на сільську та аграрну тематику ім. Григора Тютюнника «Село – земля нашого родоводу». На святі були присутні поети І. Драч та Л. Мудрак.

У Тростянці Сумської області відбувся XXVI Всеукраїнський сільський фестиваль-конкурс мистецтв «Боромля – 2016». Цієї осені на нього зібралися понад 700 учасників сільської художньої самодіяльності різних вікових категорій з Сумської, Харківської, Полтавської, Чернігівської, Київської та інших областей. Переможцями стали: зразкова акробатична студія «Едельвейс» Охтирського районного палацу дітей та юнацтва, народний вокальний ансамбль «Вишенька» із с. Вовчанські Хутори Харківської області та автор-виконавець, соліст Охтирського РБК М. Пуляк.

Понад 500 дітей з усіх куточків України взяли участь у Всеукраїнському фестивалі дитячо-юнацької творчості «Козацький шлях», що пройшов у приміщенні Черкаської обласної філармонії. Організатор заходу – обласне відділення Дитячого фонду України. Участь у творчих змаганнях взяли колективи з Києва і Харкова, Донеччини, Луганщини, Вінниччини. Діти та юнь 3 вікових категорій – від 6-ти до 11 років, від 12-ти до 16-ти та від 17-ти до 25 років – демонстрували свої досягнення у 5 номінаціях: «Хореографія», «Вокал», «Образотворче мистецтво», «Театральне мистецтво» та «Музичне мистецтво».

15 жовтня в Коростені Житомирської області пройшов X Всеукраїнський літературно-мистецький фестиваль «Просто на Покрову». Цього року свято розпочалось 13 жовтня з фестивалю дитячої творчості «Література свіжого повітря». Далі учасники свята завітали до музею-садиби автора пісні «А льон цвіте...» В. Юхимовича в селі Сингаї. Наступним пунктом святкування стало відкриття меморіальної дошки ромському поету, викладачу міської школи мистецтв ім. А. Білошицького М. Козимиренку. Після урочистих привітань організаторів фестивалю, розпочались літературні змагання «Поетичний марафон» та «Урок прози». Заключним етапом фестивалю стало нагородження переможців змагань, вручення дипломів та премій на святковому концерті в міському палаці культури ім. Т. Шевченка.

У с. Гусарка Запорізької області відбувся IV Міжнаціональний етнофестиваль «Гусарська бульба». Протягом усього фестивалю ткалі, гончарі, майстри декоративно-вжиткового мистецтва проводили майстер-класи. Для дітей і дорослих працювали атракціони. Виступали фольклорні колективи «Гусарочка», «Гетьман», «Зоряночка». Лунали пісні білоруською, українською, чеською та

іншими мовами. Відбулося урочисте відкриття пам'ятника «Бульба»: на п'єдесталі, де до декомунізації стояла статуя вождя світового пролетаріату, тепер встановили вишукану картоплину. А завершився фестиваль вогняним шоу у виконанні театру вогню.

У Володимирі-Волинському Волинської області відбувся дев'ятий щорічний фестиваль традиційної культури «Українське коровай-сузір'я». Цьогоріч на фестивалі виступили вокально-хореографічний ансамбль «Зернятко» та гурт «Врода» з Києва, львівський хореографічний ансамбль «Полуничка», самодіяльні колективи з різних районів Волинської області. Під час фестивалю працювали етнографічні майданчики, де народні умільці проводили для відвідувачів фестивалю майстер-класи, просто неба відкрилася експозиція кращих робіт фотоконкурсу «В об'єктиві Володимирщина». Вперше в рамках цього фестивалю відбувся кіноперегляд з символічною назвою «Зерно». Глядачі подивилися сім документальних фільмів: «Життя для дітей та їх сімей», «Есе про Крим», «Лист солдатам», «Діти АТО», «Схід і Захід – разом», «Богданчик», «Діти Донбасу», «Світязь: дорога болю і слави» та поспілкувалися з їх авторами.

У Міловому Луганської області відбувся перший обласний відкритий фестиваль-конкурс української культури та фольклору, який засновано на честь українського козацтва та Пресвятої Богородиці. На захід завітали аматорські колективи міст і сіл Луганщини, народний ансамбль «Горлиця» та «Бердиківські музики» з Яворівського району Львівщини, а також учасники з Сумщини – ансамбль народної пісні «Слобожанські барви» і молодіжний вокальний ансамбль «Елегія» обласної філармонії. Конкурсанти представили на суд журі та глядачів обрядові дійства, народні танці та пісні, а гості свята взяли участь у народних іграх та розвагах.

Матеріал підготувала

Темненко Ю. М., редактор
відділу наукового аналізу
й узагальнення інформації

Комп'ютерне опрацювання та редагування **І. Г. Піленко**

Підписано до друку 30.11.2016. Обл.-вид. арк. 1,39. Б/т. Зам. 111. Безплатно

Ротапінт НПБ України, Київ–1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12